Št. 41. V Ljubljani, sreda dne 19 februarja 1919. Leto III.

NAPREJ

Glasilo jugoslovanske socialno demokratične stranke.

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan popoldne.

Uredništvo in upravništvo v Ljubljani, Frančiškanska ulica štev. 6, I. nadstr. Učiteljska tiskarna.

Naročnina: po pošti z dostavljanjem na dom za celo leto K 42·—, za pol leta K 21·—, za četrt leta K 10·50, za mesec K 3·50. Za Nemčijo celo leto K 46, za ostalo tujino in Ameriko K 54.

Inserati: Enostopna petit vrstica 30 v; pogojen prostor K 1·—; razglasi in poslano vrstica po 60 v; večkratne objave po dogovoru primeren popust.

Reklamacije za list so poštnine proste.

Posamezna številka 20 vinarjev.

Kmečki shod v Šmihelu.

V nedeljo, dne 16. svečana 1919 se je vršil v šoli v Šmihelu pri Novem mestu kmetiški shod. Prišli so možje in fantje, žene in dekleta; njih število je bilo prevelико, da bi vsi našli vstop v prostorne šolske prostore.

Shod je otvoril tov. Pirman, pozdravil je navzoče in dal besedo sodrugu A. Prepeluhu. Le-ta je v stvarnem govoru orisal gospodarski položaj Jugoslavije in slovenskega ljudstva v njej. Pojasnil je najprej pomen socializma tudi za kmetiško ljudstvo. Dva stanova sta za nas velevažna: kmetiški in delavski. Oba živita od dela in svoje pridnosti. Oba sta enako interesirana, da se naša država uredi po načelih prave demokracije, to je, da se vsa javna uprava izroči naravnost ljudstvu. Oba stanova sta tlačena in morata svojo socialno osvoboditev izvršiti sama. Delavec je zastopnik industrijskega socializma. Njegov boj gre za tem, da osvobodi delo. Kmetiški stan mora postati zastopnik agrarnega socializma; njegov cilj je, osvoboditi zemljo. Delo in zemlja svobodna, to je cilj, ki enkrat dosežen, more uveljaviti na svetu večjo socialno pravičnost. Govornik je posegel nazaj v našo domačo zgodovino, v leto 1515. in 1525., ko so se uprli slovenski kmetje graščinski gospodi in njenim krvavim postavam. Punti so bili poraženi, njihovi voditelji pa kronani v Zagrebu in v Pešti z razbeljenimi železnimi kronami. Tako je umrl na trgu Sv. Marka v Zagrebu »kmečki kralj« Gubec, tako je poginil Metličan Ilija Gregorič. Francoska revolucija je končno strla ta jarem fevdalne gospode, revolucijsko leto 1848. pa je tudi slovenskega kmeta rešilo tlake in desetine. Pa ne popolnoma. Zemlja slovenska še ni rešena vseh bremen; kmetiška odveza ni bila izvedena do konca. Sedaj je prišel čas, da se to delo dopolni. Zemlja bodi samo tega, ki jo sam obdeluje, to je kmetova. Preračunalo se je, da vsaka kmetiška oseba rabi najmanj en hektar dobre, plodne zemlje za življenje, ena kmetiška družina najmanj 5 hektarjev. Povprečno rabi pri nas, kjer zemlja ni posebno rodovitna, ena kmečka družina 8 johov polja, 7 johov travnikov, 6 johov gozda. Zemlja ni povsod enaka. Tako je dognano, da daje 1 hektar plodne zemlje pšenice: V Dalmaciji 5:7, v Istri približno 7, na Goriškem 12, na Hrvatskem in v Srbiji 10, na Štajerskem 13:7, v Franciji 17, na Češkem 23:6 in na Hanaškem (Moravska) celo 26 meterskih centov. Pri nas na Slovenskem da povprečno 1 hektar 60, v Švici pa pri dobrem gnojenju 110 meterskih centov sena. Tako dobi na pr. pri nas kmet, ako vzamemo povprečno predvojno ceno, za pšenico, ki jo pridela na enem hektarju od 456—800 K, na Francoskem 1360 K, na Češkem 1880 K in Hanaku celo 2080 K. Naš kmet dobi za seno, ki ga pridela na enem hektaru, ako vzamemo za računsko podstavo 2 K na cent, 1200 K, kmet v Švici pa 2400 K. Zato bo pri novi ureditvi zemljiške posesti gledati na to, da bodo tam, kjer je zemlja slabejša radi klimatičnih, fizičnih in drugih okolnosti itd., toraj zlasti tudi v hribovitih krajih, kmetiška posestva primerno večja, nego v rodovitnih in solnčnih ravnicah. Zemlje je pri nas za vse dovolj, ako se pravično razdeli. Nova Jugoslavija ima, ako odštejemo gozdove, približno 15 milijonov hektarov plodne zemlje. Kmetiškega prebivalstva pa nekako 10 milijonov duš, tako, da odpade na vsakega kmetiškega človeka nekako 1:5 hektarja. Danes ni vsa ta zemlja v kmetiških rokah. V Bosni in Hercegovini je del kmetiškega ljudstva še podložen veleposestniku in nad 60% kmetiškega prebivalstva nima niti 5 hektarjev zemlje na družino. Na Hrvaškem in v Slavoniji je še slabše. 209 grofov, baronov in druge gospode poseduje 602.822 jutrov zemlje, 180.185 hrvaško-slavonskih kmetov pa samo 227.311 jutrov. 71% kmetiškega prebivalstva ima manj kot minimum na družino, to je 5 hekarjev. V Srbiji ni mnogo bolje. 54% kmetiškega prebivalstva ima manj kot minimum, to je kolikor je za preživljanje s trdim delom potrebno. Skoro polovica srbske zemlje je v posesti države, to je 2,302.372 hektarjev. Pri nas razmere niso dosti bolje. Ranjka Avstrija v tem pogledu ni objavljala statistike. Po posestnih polah bi se dalo sklepati, da skoro polovica ljudi je brez vsake posesti. Tako je imela Štajerska 198.945 zemljiških lastnikov (prebivalstva 1,444.157), Koroška 50.822 (prebivalstva 396.200), Kranjska 137.040 (prebivalstva 525.995), Goriška 22.914 (prebivalstva 260.721). Gozdov so imeli na Štajerskem: plemiška veleposestva (fidejkomisi) 24.559 hektarov, država 55.513 hektarov, verski in drugi fondi 25,775 hektarov; na Kranjskem: fidejkomisi 40.846 hektarov, država 10.878 hektarov, verski in drugi fondi 18.017 hektarov; na Koroškem: fidejkomisi 45.823 hektarov, država 14.007 hektarov, verski in drugi fondi 13.587 hektarov. Ako se zemlja pri nas prav razdeli in veleposestva omeji na pravo mero, recimo na 100 johov, se bo dobilo na Slovenskem približno 4—500.000 hektarjev zemlje za državo, domačo obrt in za tiste kmetiške ljudi, ki je sedaj nimajo ali pa premalo. Kmetiške postave se morajo spremeniti, davčna politika biti povsem drugačna, kmetiško delo naj dobi ceno. Ceno pa bo dobilo, ako se kmet zveže naravnost s tistim, ki njegove pridelke kupuje, z delavstvom. Tudi na kmete morajo zopet konsumna društva. Prekupec se mora iztrebiti, oderuhe in špekulante ugonobiti. Tudi na kmetih mora obveljati pametna socialna zakonodaja. Tudi kmetiški ljudje naj bodo zavarovani za slučaj bolezni, nezgode in uvesti se bo moralo tudi za malega kmeta zavarovanje za starost in onemoglost.

Nadalje bo treba premisliti, da se bo moral slovenski poljedelec v Jugoslaviji pripraviti na nove razmere. Žito se mu kmalo ne bo več izplačalo; Srem in Banat ga bosta pridelala dovolj in ceneje kot naš poljedelec. Vprašanje je tudi, če se bo izplačala prešičereja, ki je doslej donašala lepe dohodke. Pri nas se bo morala gojiti živinoreja, mlekarstvo, industrijsko poljedelstvo, kakor na pr. sladkorna pesa, hmelj in podobno. K vsemu pa je treba, da dobi ljudstvo vso moč, da se bo upravljalo samo, da si bo samo volilo postave. Predvsem se moramo zavzeti zlasti zato, da se odpravi dragi militarizem in stopi na njegovo mesto dobro šolstvo, s pomočjo katerega bodo naši kmetiški ljudje lažje prišli do belega kruha kakor pa kot tekmovalci kitajskih kulijev v ameriških rudnikih. Govornik se je dotaknil tudi našega valutnega vprašanja in pozval zborovalce, da premišljujejo o teh, za nje tako važnih rečeh, da ne bodo zopet varani.

Drugi govornik sodrug Kopač je spominjal na čas pred vojno, ko se je slovensko ljudstvo pitalo le s praznimi gesli, kakor: »Vse za vero, dom, cesarja!« Zato je danes največ vojnih invalidov med kmetiškim ljudstvom. Pred vojno ste bili meščanski stranki na Slovenskem črno-rumeni, liberalci in klerikalci so vzajemno navduševali svoje zapeljance za boj v prid nemške Avstrije. Danes pa se hlinijo vsi ti ljudje navdušene Jugoslovane. Najbolj trapasti so liberalci, ki so slekli frak in oblekli demokratično kamižolo, misleč, da s tem privabijo v svoj kapitalistični tabor kmetiško ljudstvo. Ljudstvo pa jih pozna, ker se v duši niso predrugačili. Nas socialiste so po kmetih razkričali kot brezverce. Povem vam, da mi nismo verska stranka, ampak gospodarska stranka vsega delovnega ljudstva, fabričnega in kmetiškega. Mi spoštujemo vero vsakogar in le temu se protivimo, da bi se vera vlačila v politiko in gospodarske boje. Mi smo tudi v verskem oziru za popolno svobodo posameznika. Naša država ima danes tri velike cerkve: katoliško, pravoslavno in mohamedansko. Zato je v interesu vere in našega političnega razvoja, da verski boj poneha.

Tretji govornik sodrug dr. Korun je poljudno razpravljal o lokalnih razmerah v šmihelski občini, o aprovizaciji in o rekvizicijah tekom dolge vojne, o vojnih posojilih in končno o potrebi organizacije kmetiškega ljudstva.

Zbrano ljudstvo je vsem trem govornikom krepko pritrjevalo in navdušeno ploskalo. K besedi so se oglašali tudi domačini. Dva liberalca sta poskušala delati medklice, pa jih je ljudstvo samo osmešilo. Vsi so se jima smejali, ko jih je prav krepko zavrnil sodrug dr Korun. Živahni shod se je končal s tem, da se je izvolilo zaupnike iz posameznih vasi za snujočo se organizacijo.

Na shodu je bila enoglasno (pri poskusnem protiglasovanju ni nihče dvignil roke) sprejeta resolucija, ki jo objavljamo spodaj. — Po triurnem zborovanju se je ljudstvo veselo razšlo.

Resolucija,

sprejeta na shodu, se glasi:

1. Na javnem ljudskem shodu v Šmihelu pri Novemmestu dne 16. februarja 1919 zbrani zborovalci zahtevajo od deželne vlade, da nemudoma razpusti občinski odbor občine Šmihel-Stopiče, ki je med vojno s svojim pristranskim poslovanjem, posebno pri aprovizaciji, in pa s podpisovanjem vojnega posojila na račun občine zgubil vsako zaupanje med ljudstvom. Želijo, da se občina razdeli.

2. Zborovalci zahtevajo, da pride na ravnateljsko mesto grmske kmetijske šole domačin in predlagajo zato g. Vedernjaka.

3. Želijo ustanovitev časopisa, ki naj bi zastopal kmečke koristi.

4. Zahtevajo, da se obdržavajo sejmi, kakor pred vojsko.

Inž. A. Štebi:

Narodno-gospodarski utrinki.

III.

Naše vodne moči in elektrificiranje Slovenije.

Še ni tako dolgo, ko ni bilo med vodno turbino in električnim generatorjem nobenega sorodstva, ko je živela vodna moč še popolnoma samostojno življenje, ko je ta energija neposredno gonila transmisije in delavne stroje. Ostanke te samostojnosti najdemo še danes po manjših vodnih obratih, kjer je osredotočen ves obrat na malem prostoru in kjer ne pride v poštev prenos te vodne energije na oddaljenejša mesta.

V tej dobi se tudi ni mislilo na bogve kako racijonelno izrabo vodne moči. Kjer se je komu zljubilo, kjer je našel kak izdaten padec potoka ali reke, postavil je svojo žago ali mlin in odvel v najkrajšem kanalu vodno moč na vodno kolo ali na turbino. Vodna moč reke ali potoka je bila razkosana na poljubne dele, njene celotne vrednosti se ni upoštevalo, ker deloma ni bilo še potrebe in deloma, ker ni bilo zakonskega varstva proti njenemu pustošenju.

A moderno gospodarstvo je vedno glasnejše klicalo po racijonelnosti obrata, po ekonomičnejši izrabi energetične sile. To moderno gospodarstvo je tiralo tehniko do vedno novih izumov strojev, in je našlo ekonomičnejšo izrabo vodne moči v elektrotehniki.

V trenotku, ko je tehnična veda postavila prvi življenja vredni elekrični generator na gospodarska tla, že je tudi sprožila vodno energijo z električnim strojem. Ta izum ni predstavljal v toliki meri dovršenost električnega stroja, tembolj je zanimala narodno-gospodarstvo činjenica, da ta električna energija ni navezana na mesto proizvajanja, nego da se je obenem pokazalo pot, da se da to vodno energijo v poljubno oddaljene kraje z malimi stroški in enostavnimi sredstvi prenesti. S tem trenotkom je bilo tudi porojeno prepričanje, da je treba vodne moči ekonomizirati, da vodne moči niso prosti pašnik, kjer se more tudi negospodarsko gospodariti. S tem trenotkom se je počelo govoriti o racijonelni izrabi vodne moči reke ali potoka v celem svojem toku in ne v poljubnih delih in v neposredni izrabi.

Naša generacija je zrastla s to dobo — ni pa živela v tem gospodarskem spoznanju; industrijalizacija je bila v skromnem obsegu, gospodarstvo je bilo na najprimitivnejši stopnji in zato se dolgo nismo pečali s tem velevažnim vprašanjem, z vprašanjem ekonomične izrabe naših vodnih moči.

Kakor nas je naučil Nemec pisati in brati, kakor nam je dal ta tujec prve sledi industrijalnega pokreta, tako je tudi naše vodne moči prijel v svojo pest in jih učil prve pojme gospodarske vrednosti, gospodarske izrabe. Kamor pogledamo po našem ozemlju in vidimo umno in racijonelno izkoriščanje vodne moči, zasledimo, da to ni naše delo, nego delo marljivejšega in daleč gledajočega tujca. Poglejmo le eno primero: gradbo hydroelektrične centrale na Završnici našega proslulega deželnega gospodarstva in hydro-električno centralo na Dravi pri Fali. Obedve gradbe ste ene in iste dobe, ene in iste gospodarske konjunkture. A prvo delo predstavlja eno izgledno delo šušmarstva, drugo velikopotezno akcijo narodno-gospodarskega razvoja. Učili smo se od tujcev le blebetati — a ne misliti; zato nas danes tako zelo boli, da nismo zmožni vspešne konkurence, da ne spregledamo te realne resnice. Domovina ni v nevarnosti radi nasprotne trdnejše narodne agilnosti, nego radi nasprotne večje narodno-gospodarske sposobnosti.

Mi razpolagamo danes z našimi vodnimi močmi neomejeno, lastni gospodarji smo in nobene tuje razmere in tuji interesi nam ne krate pravic do tega našega pre-

moženja. Zato zagospodarimo ž njimi velikopotezno, lotimo se dela ekonomične izrabe vodnih moči takoj in sistematično.

Imamo tri glavne rezervoarje vodno-energetičnega premoženja: soško, savsko in dravsko dolino. Prva spada danes še v okupacijsko ozemlje in odpade torej iz našega razpolaganja, ker bi marsikdo lahko trdil, da predstavlja ta nesporno naša last le neko fiktivno postavko v naši gospodarski bilanci. Ker ima dalje ta vodno-energetični rezervoar precej osamosvojeno ozemlje, katero preskrbljuje skoro v polni meri z električno energijo in ne zahteva to ozemlje posebne energetične pomoči iz drugih dveh, precej oddaljenih rezervoarjev, moremo to vodno moč tudi še pozneje, ko preide v resnici v našo last, obdelati po njenj gospodarski vrednosti. Seveda ne smemo tozadevno prenaivno in preoptimistično presojati. Ta vodna moč je za Trst in Friulsko industrijalno planoto tako velikega gospodarskega pomena, da je ne bodo Italijani brez trdega boja in velikega pritiska od strani antante izpustili iz rok. Kakor gotovo sem jaz prepričan, da nam mora Trst in slovenska Goriška pripasti, vseeno moramo že danes kalkulirati tudi z eventuelno izgubo tega velevažnega, za nas pa celo življensko-pomembnega gospodarskega teritorija.

Vodna moč Soče je torej danes še sporna last za našo državo in radi tega hočem o nji govoriti šele tedaj, ko bo nam pravica vrnila, kar nam je pogoltnost Italijanov za danes še odvzela.

Govoriti nam je v prvi vrsti v narodno-gospodarskem pomenu Save in Drave, in sicer v hidro-električnem pogledu, ker je vodna moč teh dveh rečnih sistemov danes najaktuelneja v energetično izrabnem smislu. Šele v poznejšem času, ko se vsa naša industrija utrdi in deloma šele postavi na pravi gospodarski temelj, bo obširneje razpravljati o teh dveh rečnih sistemih kot transportne ceste.

Tako Sava, kakor Drava ste v energetičnem pogledu precej natančno preštudirani reki. Manje seveda njuni pritoki, kateri pa tudi predstavljajo izdatne energetične vire in katere bo v najkrajšem času preiskati, kakor bo to zahtevala gospodarska potreba bodoče industrijalizacije teh ozemelj. Po mojem mnenju bodo namreč ravno ti naši kraji glavni industrijalni center cele jugoslovanske države.

S pogledom na višjo aktuelnost teh dveh rečnih sistemov, ima na vsak način preduost Drava, ker je izraba te vodne moči že danes najnujnejša potreba južno- in srednje-štajerskega gospodarskega ozemlja in ker je deloma ta vodna moč v stadiju izgradnje. Pred očmi imam najprej hidro-električno centralo v Fali pri Mariboru, katera bode tekom tega leta dograjena in katere energija bo nam že sedaj na razpolago.

(Dalje prih.)

Nov svet zahteva nove žene!

Grom in tresk topov je prebudil ves svet. Vse se giblje, vse vstaja. Mali narodi trgajo verige in zahtevajo enakopravnost z velikimi narodi. Ta vesoljni potres predramil je tudi našo ženo. Začela se je gibati, skuša in premišljuje, kako bi breme, ki jo tlači, odvalila, in verige, v katere je uklenjena, pretrgala. Ako bi žena še zmerom tiho prenašala svoje gorje in skrbno skrivala svoje solze v blazine, ter svoje misli zaklepala z devetimi ključavnicami, seveda ji potem ne bo pomoči in je tudi ne bi bila vredna. Star pregovor pravi: pomagaj si sam in Bog ti bo pomagal!

Drage žene! Dan vstajenja je prišel tudi za nas! Vse po koncu, vse na noge, in ni jih okovov, da bi jih skupno ne pretrgale! Snujejo se nove države, novi zakoni. Uvedel se je osemurni delavnik za moža. Ali tudi žena ne sme zaostati za možem. Tudi ona je človek, tudi ona je potrebna izobrazbe in počitka, kakor mož, ako ne še bolj. Počitka zato, ker je slabotnejša od moža, izobrazbe pa zato, ker mora biti ona prva izobraževalka svojih otrok. A ker v največih slučajih mati nič ne ve, ne vedo tudi nič otroci in to se maščuje nad celo družbo.

Sicer so žene na svetu, ki imajo na dan 24 ur časa. Rekli boste: naj te napravijo kaj za izobrazbo! Ali od teh je najbolje, da molčimo. Ni treba naštevati, koliko dajo te dame dela drugim ženam, ki morajo kot sužnje tekati zjutraj od 5. ure in dostikrat do 11. ure zvečer. In, ali mislite, da so s tem zadostile tem damam? Zjutraj, ko jih oblečejo, kakor dveletne otroke, iščejo, ako ni kje kake male gube na krilu, če je vse dobro zlikano in s svojimi glaze-rokavicami iščejo ali ni morda sužnja v svoji utrujenosti pozabila kak prašek na obleki! Če se je to zgodilo, koliko zaničevanja in zmerjanja mora služkinja preslišati! Oh, kako bridko je to! In dekle premišljuje, kako bi se rešilo teh muk. Na svoj dom ne more, ker morajo tudi ostali bratje in sestre iti s trebuhom za kruhom. Na njenem domu je kruha le za enega! Misli torej na poroko. Ne gleda dosti, kakega moža bo dobila. Kakor ji bo pač sreča mila! — No, prva dobi dobrega, skrbnega moža. Prav lepo bi živela skupaj, ali revež zasluži tako malo, da zadostuje zaslužek komaj zanj! Poročil se je, da bi mu ljubezniva žena stregla, da bi ga ne odirali drugi ljudje. In res, ko bi bila vedno sama, bi bilo še neko življenje, ker skrbna žena gleda, da tudi ona nekaj zasluži. Ali to ne gre dolgo. Družina se vsako leto poveča za eno glavo. Dokler sta dva, trije otroci, že še žena zasluži kak krajcar, dasi zelo težko. Ko pa se družina poveča na sedem, osem ali tudi več glav, potem je dela doma toliko, da ga uboga žena ne more zmagati. Kdo ji bo pomagal, da izvrši v osmih urah svojo službo? Kdo bo varoval otroke in pral perilo? Kdo bo vstajal po polnoči k otroku, ki ne da materi niti ene ure mirnega spanja? Do polnoči že še gre, ker mati pere ali krpa ali po polnoči bi rada mirno spala, da bi vsaj drugi dan ne bila do smrti utrujena. In poleg vsega tega trpljenja jo še skrbi, kaj bo dala otrokom za jesti, s čim jih bo oblekla, obula, kako plačevala stanarino, ker zadostuje moževa plača komaj zanj. Sedanji družabni red je nepopisen! **Tisti, ki je sam, zasluži istotoliko, kakor tisti, ki redi deset otrok!** — Dokler otroci ne dorastejo, jih nobeden ne pozna. Ko pa dorastejo in bi morda staršem za trud, ki so ga imeli ž njimi, kaj povrnili, jih ima družba pravico ubiti ali zasužnjiti. **Ako ima družba to pravico, naj ima tudi dolžnost, da vsakega otroka, ki se rodi, tudi pošteno preskrbi!** Ne samo cesarski in kraljevi otroci rabijo preskrbe, temveč vsak ud človeške družbe, pa naj si bo tudi ciganske! Ako pa družba tega ne more, ji pa tudi ni treba toliko ljudi, da bi ji delali in robotali; nazadnje pa, ako bi se jih ji zdelo preveč, bi napravili klavnico, da jih pobijejo, kakor so jih v tej svetovni vojni!

Očrtala sem vam »srečo« žen, ki so dobile dobre in skrbne može. So pa še druge žene, ki so se poročile tako nesrečno, da se njih gorje sploh ne da popisati. So možje, ki so se poročili brez ljubezni do žene in otrok, temveč poročili so se, da so dobili klado, s katero delajo lahko, kakor se jim zdi in poljubi. Denar, ki ga zaslužijo, namesto da bi prinesli domov, ga zapijejo še predno dospejo do svojega doma. Vrlutega so še tako predrzni, da bijejo po ženi, ako jim ni pripravila jesti, ko vedo, da še žena in otroci nimajo kaj. Tu bi bila morala vlada že zdavnaj z vso strogostjo poseči vmes, ter poskrbeti za ženo in otroke. Morda bo kdo rekel: Pa naj premisli prej, predno se poroči! Saj je sama kriva, naj sama trpi! Ali, o trpljenju, ki ga prinese najboljši zakon, ne more nobeno dekle niti sanjati, še manj pa o tem, kaj ji prinese slab zakon! Sicer pa, ako bi naj trpela ona vsled svoje nepremišljenosti, naj ne trpijo otroci, ki niso popolnoma nič zakrivili, da so na svetu! Trpi pa ž njimi vred tudi cela družba, ker so taki otroci prepuščeni sami sebi! Taka mati je primorana pustiti otroke brez varuha in iskati, kakor ve in zna zaslužka, da ne pogine z otroci vred od gladu! — Novi svet zahteva nove žene! Dolžnost družbe in v njenem interesu je, da ženi pomaga. Morda bo kdo oporekal s tem, da se ne da napraviti drugače, ker je vedno bilo in vedno bo, da mora žena trpeti z otroci. Saj je že Bog Evi v paradižu zagrozil s trpljenjem. Morda je Bog mislil na tistega! Seveda se ji istega ne da odvzeti. Je pa še sto drugih bridkosti, ki se jih žena lahko reši! Naj bi bile države tisti denar, ki so ga porabile za ljudsko moritev, raje porabile za dobrobit ljudstva, in videli bi lepe uspehe! Seveda ura zamujena ne pride več nobena! Tega, kar smo v svoji nevednosti pustili, da so požrli krvosesi celega sveta, se ne da več dobiti. Ali od danes naprej mora zavpiti ves trpeči svet: Samo do tukaj in niti koraka naprej! Ne bodete nam več podirali, kar zgradimo mi s svojimi pridnimi rokami! **Proč z militarizmom celega sveta,** ker ta je varuh krvosesov! Ti morajo izginiti s svojimi kanoni! Denar, ki ga je požiral doslej militarizem, naj se porabi odslej za javne naprave, kakor za dobra in zračna **stanovanja!** Ne tako naprej, kot je bilo, da ima družina s štirimi ali petimi glavami 7 ali 8 sob, dočim ima v mnogih slučajih drugi z 8 ali 10 glavami družine v eni sobi vse; kuhinjo, spalnico in sušilnico! Kako to upliva na zdravje, to nam danes več kot preveč pove statistika o tuberkulozi. V drugi vrsti bi bilo skrbeti za zadostno število dobrih, cenih **ljudskih kuhenj!** Ne, da bi se v teh kuhinjah gledalo na kak dobček, ampak dolžnost države bi bila, da podpira te kuhinje z vsemi sredstvi, da se bo v njih lahko vsakdo za mal denar pošteno najedel! Koliko bi bilo že s tem revni ženi pomagano. Kupila bi lahko hrane, ki bi jo stala morda manj, kakor če kuha doma. Prihranila bi si marsikako uro za izobrazbo, počitek in vzgojo otrok! Tudi ona bi lahko peljala otroke na prosto, da se naužijejo zraka. Uboga družina je ravno tako potrebna zraka, kakor dame in otroci bogatinov. — Tudi na **velike pralnice** bi se ne smelo pozabiti! Zlasti v velikih mestih in industrijskih krajih! Kako delavčeva žena posebno pozimi težko pere in suši, to ve le ona. Snaga je prvi pogoj zdravju.

Morda bo kdo dejal: saj bo tudi žena deležna 8urnega delavnika v tovarnah! Dragi moji! Na tisoče in tisoče žen je, ki so morale pustiti svoje otroke doma in iščejo zaslužka v tovarni, da preživijo sebe in svoje otroke. Ko se vrnejo po dokončanem delu domov, jih čaka doma na stotine del, da ne vedo, katerega bi prej v roke prijele! Po stanovanju je vse razmetano, otroci lačni, raztrgani in umazani. Mesto, da bi se po trudapolnem delu v tovarni odpočila, bi bilo dobro, da prime deset del naenkrat v roke! Niti celo noč ne bi napravila vsega, ko bi hotela imeti vse v redu! Tako pa dela toliko časa, dokler ne onemore. Zaspi, vsa v skrbeh, da ne bi preslišala otrokovega joka in da ne bi zjutraj predolgo spala, ker mora predno pojde v tovarno, opraviti še marsikaj. In od te žene naj se zahteva, da se izobrazi in izobrazuje svoje otroke?

To so »dobrote« za tiste žene, ki so dale luč življenja miljonom in miljonom pridnih rok, ki so ustvarjale vse lepote sveta in kulturni svet! In ta kulturni svet jih tako plačuje! Proč s tako družbo in kulturo, ki pripravlja peščici ljudem paradiž, vsem drugim pa pekel že na tem svetu! Potem nam pa še obetajo in groze, kako nas bodo po smrti na onem svetu mrcvarili, ako ne bomo vsega tega vdano in z voljo trpeli!

Drage žene, trpinke! Vstanite, dan vstajenja je prišel! Združite se, organizirajte se! Vaša sreča ne sme biti več odvisna od tega ali dobite dobrega ali slabega moža! Mož naj le zasluži sam zase dobro! Ali žena, ki ima nepopisno delo in trpljenje z otroci in to za celo človeško družbo, ne sme več tega slišati, da kdo redi njo in otroke! Kako poniževalen očitek je to za ženo! Žena mora biti plačana za svoje delo in trpljenje! Družba ji je tega dolžna! **Ona mora dobiti za vsakega otroka toliko, kolikor rabi zanj, do onega časa, da si more sam služiti kruh!** Le tako bo postala samostojna in ne bo več sužnja! Z veseljem bo delala za otroke in za celo družino, ker bode vedela, da ima za to delo tudi plačilo in bo srečna!

Ne samo novih porodnišnic! Ne samo prižigati luči, ampak tudi dolivati olja toliko časa, da se zasvita! In ta dan je za človeka takrat, kadar si more služiti svoj kruh.

Marija R—c.

Politični pregled.

— **Kralj Peter** se namerava po sklepu miru odpovedati prestolu na korist prestolonasledniku.

— **Minister Jovanović podal demisijo.** Belgrad, 17. febr. (Lj. k. u.) Jugoslov. dop. urad poroča: Minister za prehrano Miloje Jovanović je podal ostavko.

— **Reka in Italijani.** Berlin, 17. febr. (Lj. k. u.) Glasom dun. kor. urada poroča »Deutsche Allgemeine Zeitung« iz Pariza: Na podlagi verodostojnih vesti iz Italije se ugotavlja, da se Italija radi Reke ne namerava podvreči razsodišču. Reka se je na podlagi sklepa mestnega narodnega sveta združila z Italijo.

— **Čehoslovaki obdrže stare znamke do konca tega meseca.** Praga, 17. febr. (Lj. k. u.) Čehoslov. tisk. urad poroča: V Čehoslovaški republiki bodo stare avstrijske in ogrske znamke veljavne samo do konca februarja. Od 1. marca bodo veljavne samo čehoslovaške znamke.

— **Izid volitev v Nemški Avstriji.** Dunaj, 17. febr. (Lj. k. u.) Dun. kor. urad poroča: Od 255 mandatov nemško-avstrijske narodne skupščine je bilo včeraj izpolnjenih 162 mandatov. Ostali mandati se radi zasedenja gotovih nemško-avstrijskih pokrajin po Čehoslovakih in Italijanih, niko mogli razdeliti. Izvoljeni so bili: Na Spodnjem Avstrijskem: 47 socialnih demokratov, 27 krščanskih socialcev, 8 nemških nacionalcev, 1 meščanski demokrat, 1 židovski nacionalec in 1 Čehoslovak; na Zgornjem Avstrijskem: 5 socialnih demokratov, 11 krščanskih socialcev, 2 nemška nacionalca in 4 od napredne stranke; na Solnograškem: 2 socialna demokrata, 3 krščanski socialci, 2 nemška liberalca; na Štajerskem: 9 socialnih demokratov, 16 krščanskih socialcev in pripadnikov štajerske kmetske stranke, 2 nemska demokrata; na Koroškem: 4 socialni demokratje, 2 krščanska socialca, 1 nemški demokrat, 2 pripadnika koroške kmetske zveze; na Tirolskem: 2 socialna demokrata, 5 pripadnikov katoliške kmetske zveze, 15 ti-

rolske ljudske stranke (krščanski socialisti in konservativci), 1 nemški liberalec; na Predarlskem: 1 socialni demokrat, 3 krščanski socialci. Skupno je bilo izvoljenih **70 socialnih demokratov, 67 krščanskih socialcev, 23 nemških liberalcev, 1 židovski nacionalec in 1 Čehoslovak.**

— **Vojna škoda na Poljskem.** Varšava, 16. febr. (Lj. k. u.) Glasom dun. kor. urada javlja brezžična brzojavka, naslovljena na poljski narodni komite v Parizu: Vsa škoda, ki jo je poljska država posredno ali neposredno trpela po vojni, se ceni na 25 milijard frankov.

— **Tudi Bulgari so imperialisti.** Belgrad, 17. febr. (Lj. k. u.) Jugoslovanski dop. urad poroča: Našli so se novi dokumenti izza časa bulgarske uprave v okupiranem delu Srbije. Prepoved rabe srbskega jezika je bila odrejena z zaupno brzojavko bulgarskega ministra za notranje stvari z dne 12. februarja 1916. Zbiranje in zaplenjenje srbskih knjig po knjigotržnicah in zasebnih hišah je bilo odrejeno z naredbo bulgarskega vrhovnega vojnega poveljništva z dne 3. maja 1916. O interniranju svečenikov in učiteljev se govori v aktu vojnega ministrstva z dne 20. maja 1917. Določena je bila smrtna kazen za vse ujetnike, ki bi poizkušali pobegniti.

— **Z nemške narodne skupščine.** Weimar, 17. febr. (Lj. k. u.) Dun. kor. urad poroča: V narodni skupščini je minister Erzberger prečital dodatni govor k pogodbi za premirje, ki je bilo včeraj ob polu sedmih zvečer podpisano. Erzberger je izjavil: Poizkušali smo, da bi dosegli nekatere ublažitve. Žalibog se nam to, razen izjeme, ki se tiče določitve meje s Poljsko, ni posrečilo. Minister Erzberger je obrazložil mejno črto in nadaljeval: Foch je izjavil, da je ves dogovor vojaški in da ne bo imel nobenih političnih posledic. Dogovor ne bo na noben način prejudiciral 13. točke Wilsonovega programa. Važno je, da morajo glasom zagotovil aliirancev tudi Poljaki ustaviti vsako vojaško in ofenzivno gibanje proti Nemčiji. Ker je maršal Foch rekel, da ne more v načrtu zaveznikov ničesar spremeniti, sem maršalu Fochu poslal noto z nemškimi predlogi, ki se tičejo zlasti takojšnje izpustitve nemških vojnih ujetnikov. Maršal Foch je bil pripravljen, predložiti še danes to noto najvišjemu vojnemu svetu zaveznikov, da sklepa o njej. Foch je obljubil, da bo kmalu odpustil 2000 bolnih ali težko ranjenih nemških ujetnikov v domovino. (Nemir.) Tudi Anglija bo odpustila 2000 takih ujetnikov. Nato sem odgovoril, da bo Nemčija sprejela ta odgovor z veliko žalostjo. Če bo od 800.000 ujetnikov izpuščenih 4000, se to ne more smatrati za blagohotno rešitev nemških zahtev. Zastopniki zaveznikov so zahtevali, naj se dogovor takoj podpiše. Pred podpisom je maršal Foch sprejel že objavljeno protestno noto nemške vlade, ki se mora tudi po mnenju Focha smatrati za del nove pogodbe za premirje. — Predsednik Fehrenbach je predlagal, naj bo prihodnja seja v torek. Na tej seji naj se rešijo interpelacije nemške ljudske stranke o pogajanjih za premirje. Narodna skupščina je ta predlog sprejela. Prihodnja seja bo jutri.

— **V Nemčiji se zopet boje nemirov.** Berlin, 17. febr. (Lj. k. u.) Dun. kor. urad poroča: Listi pišejo danes na dolgo in široko o nevarnostih in o nemirih, ki so včeraj zopet grozili mestu in katere je bilo mogoče odstranit samo po hitrem posredovanju kriminalne policije in državnih čet ter po izvršeni aretaciji 20 oseb. Pod vodstvom čet rdeče vojaške zveze, katerim so se pridružile oborožene delavske kompanije, so nameravali sistematično zasesti vse notranje mesto. Vodje teh čet, ki so bili med tem aretirani, so nameravali proti večeru zasesti veliki časniški del mesta, da onemogočijo poročevalno službo. Nameravali so tudi po močnih četah zavzeti glavni brzojavni urad in druga javna poslopja. Sedaj se ne bi bili zadovoljili samo s tem, da zasedejo posamezna poslopja, temveč cele cestne skupine, da bi jim bil na ta način omogočen raz strehe boj z napadajočimi vladnimi četami.

— **Pichon o usodi Nemčije.** Pariz, 16. febr. (Lj. k. u.) Glasom dun. kor. urada poroča »Agence Havas«: Od inozemskih žurnalistov intervievani minister za zunanje stvari Pichon je izjavil, da se bo jutri sklepalo o konferencah na otokih Prinkipi. V nadaljnem razgovoru je omenil Pichon, da bo Francija predlagala k načrtu zveze narodov dodatke, da pa je že sedanje besedilo velike važnosti. Sklepčni načrt zveze narodov se bo odobril od parlamentov konštitucionalnih dežel. Nemčija mora razumeti, da je premagana in da zasluži dovršeno zločinstvo kazen. O priklopitvi Nemške Avstrije k Nemčiji do sedaj še ni bilo govora. To odvisi od rešitve teritorijalnega vprašanja, ki je sedaj v Avstriji na dnevnem redu in katero se sedaj še pronučuje. Francoska vlada je izjavila, da se protivi temu zedinjenju, morebiti so pa drugi drugačnega mišljenja. Francija ne bo napravljala Nemčiji, ki proizhaja iz sedanjih normalni volitev, kar se tiče njenega priznaja, nobenih sitnosti. Sklep takojšnjega miru ovirajo naposled samo nerešena vprašanja glede Nemčije, Avstrije, Belgije, Turčije in novih držav.

— **Zahteve Vseruske soc. revoluc. stranke.** Berlin, 17. febr. (Lj. k. u.) Dun. kor. urad poroča: Glasom brezžične brzojavke iz Moskve od 10. t. m. se je vršila prva konferenca sovjetske vlade bivše zakonodajne skupščine. Vseruska konferenca socialistične revolucionarne stranke je sklenila med drugim, da se sme Rusija vzpostaviti pod svobodne države samo potom lastne moči. Ruska demokracija zahteva enoglasno konec posvetovanja aliirancev, odstranitev njihovih čet, odstop vseh posebnih narodnih vlad in zopetno spojenje obmejnih provinc.

— **Obrekovanje ruske sovjetske vlade.** Petrograd, 16. febr. (Lj. k. u.) Dun. kor. urad poroča: Brezžična brzojavka na »Vse« se glasi: Ruska sovjetska vlada ve, da se širijo v Nemčiji popolnoma neosnovane vesti, da ogroža ruska invazija Nemčijo. Ruska sovjetska vlada svečano izjavlja nemškemu narodu, da ne namerava na noben način napasti Nemčijo in upa, da nemška vlada ne bo prikrivala nemškemu narodu te izjave.

— **Za trgovsko zvezo med Italijo in Čehoslovaško.** Praga, 17. febr. (Lj. k. u.) Čehoslov. tisk. urad poroča: Italijansko-čehoslovaška zveza v Milanu je sklenila resolucijo, ki zahteva takojšnjo vpostavitev trgovskih odnošajev med Italijo in Čehoslovaško republiko.

Dopisi.

Hrastnik. V »Slov. Narodu« z dne 11. svečana se je neki nesramni dopisun obregnil ob mene s psovko, da sem bil prej zagrizen nemškutar in da sem se zatekel v družbo rudarjev, pri katerih agitiram, da ostane ga. Kobale nadalje na tukajšnji šoli. Resnici na ljubo povem to-le: Ko sem prišel v letu 1909. v Hrastnik, sem takoj spoznal pogubonosno delo nemške šole za slovenske otroke. Sklical sem shode izključno o šolskem vprašanju ter poudarjal, da slovenski otroci spadajo v slovensko šolo; ravno tako na neštetih drugih shodih. Pri steklarjih, kateri so plavali v nemškem šovinizmu, sem brezobzirno nastopil, ter dosegel, da se je »Turnverein« razpustil, da so po večini izstopili iz »Schulvereina« Steklarji in rudarji so se do tega časa sovražili, a kmalu potem smo prirejali skupne prireditve. Danes ni med njimi nikakršnega sovraštva več! Mogoče tudi to boli razne narodne hujskače na nemški kakor na slovenski strani! Bil sem in sem še danes trn v peti tukajšnjim Nemcem. Ali se pravi to nemškutarija? Gospod dopisnik, ali Vas ni rdečica oblila sramu, ko ste ta nesramni stavek napisali?

Da sem se zatekel k rudarjem, me ni sram, saj sem sin rudarja! Da pa sem že od leta 1894. organiziran v rudarski strokovni organizaciji in sodelujem na tem polju, je moja sveta dolžnost. Glede »Schützenheima« pa bodi povedano, da so tudi pristaši dopisnika hodili na te priredbe, nikdar pa jaz ali kak drug sodrug! Glede premestitve ge. Kobale je pa taka: Kobale poučuje že 21 let na tukajšnji slovenski šoli! Mnenje učiteljev, kakor tudi krajnega šolskega sveta je vedno bilo, da je izborna učiteljica. Priljubljena je pri vseh starših brez razlike strank. (Razen, mogoče ne pri nekaterih hujskačih). Ali bi ne bila krivica, če bi se po tolikih letih morala ločiti od svojega moža? Gospod dopisnik naj venda dokaže, če je v teh 21 letih ponemčurila s a m o e n e g a o t r o k a! Ker se je pa na željo slovenskih staršev sklical sestanek, na katerem se je sklenilo, da starši s svojim podpisom (bilo jih je okolu 300) prosijo višji šolski svet, da se pusti go. Kobale nadalje na tukajšnji šoli, je bila to le zahteva po pravici!

Če bi hoteli raziskovati grehe prejšnjih let, ki so jih napravili tukajšnji liberalci, bi marsikateremu bilo neprijetno! Ker pa odklanjamo osebni prepir, sem mnenja, da naj se ne pogrevajo stari grehi. Dopisniku sem pa hvaležen, ker je s tem odprl nekaterim zaslepljenim oči. Kajti pregovor pravi: Po njih dejanju jih bodete spoznali!

K. Malovrh.

Celje. Preteklo soboto so na trgu neki ljudje prodajali limone, oranže in sukanec 400 m za 8 kron! Ljudje so kar vreli k njim in se kar tepli za sukanec. Naši trgovci namreč zahtevajo za 19 m sukanca 8 kron, kot g. Kocuvan na glavnem trgu. To je neusmiljena požrešnost! Tiste ljudi pa, ki so tako poceni prodajali sukanec — so hitro gnali na sodnijo! Ali je to prav?

Dnevne vesti.

— **Demagoška politika.** V poročilu »Slovenskega Naroda« z dne 17. t. m. o železničarskem shodu v odpravo stanovanjske bede čitamo, da sta predsednik revident Deržič in glavni govornik g. Rupnik napadala poverjeništvo sa socialno skrbstvo. Češ, da v tem uradu ni najti razumevanja za stanovanjsko bedo, ki vlada v prvi vrsti v Ljubljani. Zlasti drastične so trditve glavnega govornika, ki ugotavljajo, da so pri stanovanjski naredbi o pravici občin do posega po stanovanjih imeli glavno besedo hišni lastniki. Temu nasproti moramo namreč pojasniti, da je bilo na stanovanjski enketi pri poverjeništvu za socialno skrbstvo dne 14. januarja t. l., kjer se je posvetovalo o imenovani naredbi, povabljenih in zbranih 14 zastopnikov najemniških organizacij (delavskih, uradniških) in e n sam zastopnik hišnih posestnikov! Dalje sumniči isti gospod, da se gospodje pri socijalnem skrbstvu »igrajo z ljudstvom« in jih podučuje, da ne sme biti prvo politika in zadnje socialno skrbstvo. Pozivamo gosp. Rupnika, naj navede slučaje, da so uradniki oddelka za socialno skrb zaradi aktivnega političnega sodelovanja zanemarjali svojo uradniško dolžnost. Dokler tega ne dokaže, smatramo njegove trditve za demagoško obrekovanje oseb, katerih dela sploh ne pozna. Zvezo jugoslovanskih železničarjev le obžalujemo, da ima take voditelje. — Žalostno pa je — in to moramo konstatirati — da je Zveza jugoslovanskih železničarjev stanovanjsko vprašanje uporabila na tak demagoški način za svoje nelepe politične namene.

— **Iz časopisov in shodov.** »Slovenec« poroča o trgovskem in obrtnem shodu v Mariboru ter pravi v začetku poročila: »Danes je bilo v Narodnem domu dobro obiskano zborovanje zgodovinskega pomena.« Na koncu pa trdi: »Na splošno začudenje je izostalo mnogo domačih trgovcev in obrtnikov.« Torej: »mnogo« jih je izostalo, »dobro« pa je bilo vseeno obiskano. Kdor pozna Maribor, se temu čudi. — Isti »Slovenec« poroča, da se je na Vrhniki vršil »kmečki shod, ki ga je sklical veletovarnar Lenarčič«. Tudi dobro!

— **Reševalno društvo** ima samo tedaj pomen, če je tako urejeno, da lehko brez odlašanja vrši svojo službo. Ako je treba bolnika prepeljati takoj, ne gre, da se čaka na voz ali na avto po cele ure, celo noč, ali še dalje. Tudi ima naglica veljati za vsakogar, ne samo za meščne in ugledne osebe. Hitra pomoč je dvojna pomoč. Če pa društvo z dosedanjimi močmi več izhajati ne more, naj se obrne na javnost, in poskrbelo se bo, da se spravi zadeva naprej. Tudi vozovi so slabi in potrebni popravila. Slamparije se bo pa vendar enkrat že treba iznebiti — saj ne živimo več v stari Avstriji.

— **Zdravstveno stanje mestne občine ljubljanske** v času od 2. do 8. februarja 1919: Novorojencev je bilo v tem času 11, mrtvorojenec 1; umrlo je 21 oseb, med njimi 13 domačinov in 8 tujcev; za grižo je umrla 1 oseba, za jetiko 1; obesila se je 1 oseba, za različnimi boleznimi je umrlo 17 oseb, za pljučnico 1 oseba. Za kužnimi boleznimi: za tifusom (pegasti legar) sta obolela 2 vojaka in 1 strežnica, za trebušnim legarjem 1 domačin, za vratico 2 domačina, za malarijo 4 vojaki.

— **Preureditev barak za stanovanja.** Deželna vlada je naročila poverjeništvu za javna dela in obrt, da preuredi barake v kakih 100 zasebnih stanovanj, in sicer v Ljubljani in na Brezovici. Stanovanja bodo po nizkih cenah. Oddajal jih bo stanovanjski sosvet v Ljubljani. Preuredile se bodo barake na Kodeljevem, pri Kolinski tovarni, na Friškovcu, pri skladišču južne železnice, pri plinarni na Resljevi cesti, za šolo v Spodnji Šiški, pred obrtno šolo in barake na Brezovici.

— **Državna posredovalnica za delo.** V preteklem tednu (od 9. do 15. t. m.) je iskalo delo 209 moških in 50 ženskih delavnih moči. Delodajalci so iskali 639 moških in 55 ženskih delavnih moči. Posredovanj se je izvršilo 102. Od 1. januarja do 15. februarja t. l. je iskalo delo 1900 delavnih moči, delodajalci so pa iskali 1346 delavcev. Posredovanj se je izvršilo v tem času 239. Delo iščejo: pisarniške moči (348), trgovski uslužbenci (178), tovarniški delavci, služkinje, kovinarji, sluge, peki, mlinarji, mesarji, mizarji, kolarji, zidarji, tesarji, natakarice itd. V delo pa sprejme posredovalnica gozdne delavce (453), služkinje, rudarje, cestne delavce, šivilje, kolporterje, delavce za tovarno za čevlje, tesarje in razne druge obrtnike.

— **Kontrola nad razdelitvijo premoga.** O razdelitvi premoga iz premogovnikov v Zagorju, Trbovljah in Hrastniku se čujejo hude pritožbe. Deželna vlada je sklenila, da se sestavi pri prehodnogospodarskem uradu poseben pododsek, ki se mu poveri kontrola nad gospodarstvom s premogom. Ta pododsek bo sestavil za vsakih 10 dni v mesecu izkaz o produkciji premoga in njega razdelitvi. Ta izkaz se predloži poverjeništvom za javna dela, za trgovino in industrijo in za promet.

— **Vojaškim vpokojencem, invalidom in vdovam!** Kakor že naznanjeno, plačujejo dunajske likvidature še vse pokojnine, invalidnine in preskrbovalnine tudi za one državljane bivše Avstroogrske, ki bivajo izven Nemške Avstrije. Radi preobilnega dela in pomanjkanja delavnih moči se je v tem mesecu nakazovanje nekoliko zakasnelo. Naši dunajski zastopniki so sporočili, da so bile pred nekaj dnevi pripravljene še vse nakaznice za izplačanje teh pristojbin potom poštne hranilnice. Toda dunajska poštna hranilnica je ustavila ves čekovni promet v inozemstvo, vsled česar bi morale sedaj likvidature nakazati vse že za izplačanje pripravljene zneske potom poštne nakaznice. Ker bi pa to trajalo precej dolgo in bi upravičenci ne prišli še morda v nekaj ted-

nih do denarja, so podvzeti potrebni koraki, da bo izplačevala za sedaj vse omenjene pristojbine še poštna hranilnica. Priporočamo torej onim, ki za februar še niso prejeli z Dunaja svoje pokojnine ali invalidnine, da potrpe še nekaj časa. V par dneh bo stvar rešena. Dotlej pa naj posamezniki ne vpošiljajo ne tukajšnjim vojaškim oblastem, ne dunajskim likvidaturam in tudi ne našemu zastopstvu na Dunaju pritožb, ker bi sedaj te le obteževale itak že ogromno delo.

— **Vprašanje prehrane v Sloveniji.** Dne 3. t. m. je došel v Ljubljano poročnik Fox, zastopnik ameriškega odposlanstva v Belgradu, da se informira o prehranjevalnih razmerah na Slovenskem. Vodja prehranjevalnega urada okrajni glavar dr. Senekovič mu je podal na podlagi statističnih podatkov natančno sliko o slabih prehranjevalnih razmerah na Kranjskem, zlasti v mestih in industrijalnih krajih, in ga je spremljal tudi v Maribor in Celje, kjer je položaj še veliko neugodnejši. Od žita, ki ga je nakazalo ministrstvo za prehrano v Novem Sadu, ni došlo še ničesar, prav tako tudi ne od onih 400 vagonov koruze, ki naj bi jih dobavil Zagreb. Ministrstvu za prehrano v Belgradu se je poslala spomenica s konkretnimi predlogi, kako odpomoči prehrani v Sloveniji. Ti predlogi zahtevajo, naj se takoj določi za slovenske pokrajine vsaj 3000 vagonov žita, ki ga naj nakupi Žitni zavod v Ljubljani v Bački in Banatu po svojih odposlancih brez posredovanja kake centrale ali kakega drugega zavoda, ker tako posredovanje blago samo podraži. Naj se dovoli tudi vnovčevalnici za živino in mast, da sama nakupuje po svojih organih mast, slanino in prašiče v Bački in Banatu. — Prepis spomenice se je izročil tudi ministroma dr. Korošcu in dr. Kramerju s prošnjo, da zastavita ves svoj vpliv, da se stvar ugodno reši.

— **Deželna vlada** je dovolila protialkoholni zvezi »Sveta vojska« kredit letnih 7000 K v pokritje režijskih stroškov. V odboru bodo odslej zastopane vse tri slovenske stranke. Deželna vlada prevzame protektorat nad to organizacijo.

— **Podpore vojakom, ki zapuščajo vojaško službo.** Ob odhodu iz vojaške službe je marsikak vojak čisto brez sredstev; če je iz zasedenega ozemlja, tudi nima nikamor iti. Da se pomaga takim vojakom v prvi sili, dokler ne dobe dela, se jim bodo ob odpustu iz vojaške službe izplačevali pri pristojnih oddelkih prispevki za preživljanje vsaj za en teden. Stvar uredita poverjeništvi za soc. skrb in nar. obrambo.

— **Umetniško društvo.** V četrtek, dne 20. t. m., se bo vršil v Stritarjevi ulici št. 5, II. nadstropje, ob 8. uri zvečer ustanovni občni zbor »Društva slovenskih upodabljajocih umetnikov«. Vabljeni in dobrodošli so vsi slovenski upodabljajoči umetniki, ki čutijo potrebo smotrenega vzajemnega delovanja.

— **Uradno pojasnilo.** Ker se v zadnjem času vedno češče v raznih časopisih ponavljajo napadi na »Vnovčevalnico za živino in mast v Ljubljani«, češ, da je špekulacijsko podjetje, ki išče le svoj dobiček, da pritiska na cene živine, oziroma, da ne dobavlja dovolj živine, pojasnjuje podpisani prehranjevalni urad v Ljubljani, da je »Vnovčevalnica za živino in mast« z dne 4. novembra 1918 postala državni zavod, ki deluje po navodilih in ukazih podpisanega prehranjevalnega urada. »Vnovčevalnica za živino in mast« ne odločuje sama niti glede cene živine, niti glede odbitkov pri prenakrmljenju živine, kakor tudi ne določa cene mesa in mesnih izdelkov. Vse to je zadeva prehranjevalnega urada, ki določuje tudi kontingent, to je število živine, ki se ima dobaviti za civilni konzum. Če se za kak kraj ne dobavi pravočasno dovolj živine za civilni konzum, ni kriva vnovčevalnica, temveč so temu krive splošne težavne razmere. Neumestno je tudi, da se napada uradništvo »Vnovčevalnice za živino in mast«, zlasti ravnatelj R. Legvart po časopisih. Vodja in uradništvo »Vnovčevalnice za živino in mast« deluje samo po ukazih vlade, oziroma prehranjevalnega urada in pod njega nadzorstvom. Prehranjevalni urad, kakor tudi okrajna glavarstva bodo eventualne pritožbe, ki se tičejo nepravilnega in pristranskega postopanja posameznih zaupnikov hitro in točno preiskala ter odpravila nedostatke, ako se dožene, da so pritožbe upravičene. Take pritožbe naj se sporoče pristojnemu glavarstvu ali pa naravnost prehranjevalnemu uradu.

— **Kaj je z obleko črnovojnikov?** Neprenehoma prihajajo pritožbe, da vojaki bivšega črnovojnega poveljstva 27 še vedno niso dobili svoje civilne obleke. Tako nam piše vojak, ki se je vrnil iz vojske, da so ga v Ljubljani več dni pošiljali od pisarne do pisarne, preden je mogel dobiti svoje listine in so mu povedali, da se njegova civilna obleka nahaja v Mariboru. Obljubili so mu, da bo pismeno obveščen, kaj je z obleko; če se je zgubila, bo dobil odškodnino. Dva meseca sta minula, a ni obleke, ne odškodnine za izgubljeno obleko. Ljudje vendar niso gmotno tako dobro podprti, da bi kupovali novo obleko, ki stane 600 do 1000 K. — Prosi se tudi za uljudnejše ravnanje z odslovljenimi vojaki v vojaških pisarnah. Menda vlada tam še stari režim, ki ga je vendar treba odpraviti.

— **Za nadrobno prodajo prašičjega mesa s slanino,** t. j. mesa od takozvanih pršutarjev, ki se od njega ne odbere špeh, se je zvišala maksimalna cena na 16 K za kilogram. Občinstvo se opozarja, da velja ta zvišana cena le za meso omenjene vrste, ne pa tudi za drugo sveže prašičje meso. Mesarje, ki bi prodajali vse sveže prašičje meso povprek po tej ceni, naj se nemudoma naznani pristojnemu političnemu okrajnemu oblastvu.

— **Postaja za zdravljenje malarije.** V belgijski vojašnici, objekt V., se je ustanovila štacija za malarijo. V tej štaciji se bo vsem službujočim, kakor tudi že odpuščenim vojakom, ki so med vojsko oboleli na malariji, brezplačno preiskovala kri. V slučajih, v katerih se dožene bolezen, bodo vojaki dobivali brezplačno kinin in navodila, kako se naj ambulatorično zdravijo. Bolniki, ki potrebujejo oskrbe v bolnici, se bodo brezplačno sprejemali. Kri se bo odjemala vsak dan v času od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 5. ure popoldne. Vodstvo postaje za malarijo prevzame nadzdravnik dr. Fran Toplak.

— **Vojno dopolnilno poveljstvo Ljubljana.** Vojnemu dopolnilnemu poveljstvu Ljubljana je došel mrliški list o Antonu Mesojedec, umrlem dne 9. novembra 1918 v rezervni bolnici v Kiralyhida na Ogrskem brez vsakih osebnih podatkov. Komur bi bil imenovani znan, se naproša, da sporoči z navedbo tuuradne št. 2391/E po možnosti njegovo rojstno leto, bivališče in pristojnost (občina, okraj). — Vojno dopolnilno poveljstvo Ljubljana.

— **Odborova seja Slovenske Matice dne 6. februarja 1919.** Mesto zadržanega gospoda predsednika predseduje II. podpredsednik g. dr. Janko Šlebinger. — Matica kupi posmrtno masko Ivana Cankarja. Gospodje odborniki počaste spomin velikega pokojnika stoje. — Za 1918. leto je dotiskan zvezek Zabavne knjižnice s krajšimi povestmi Ksaverja Meška. Zvezek Knezove knjižnice, katerega tisk gre h koncu, prinese povest Juša Kozaka, novelo Rado Murnika in znanstven spis dr. J. Grafenauerja. Dr. K. Ozvald je izročil daljše aktualno in času primerno delo »Smernice novega življenja«. Odbor na podlagi poročil treh cenzorjev rokopis sprejme in sklene, da izide še med rednimi publikacijami za 1918. leto, ne glede na to, če bo s tem prekoračen proračun. Pisarna odda rokopis takoj tiskarni. — Društvo je prejelo nekaj novih rokopisov. Glede teh se potrebno ukrene. — Glede zemljevida, ki leži nekončan v dunajskem geografskem zavodu, bo posredoval odbornik g. dr. Ivan Prijatelj. — Nedavno je umrl v Ljubljani srbski topničar Milorad Nikolič. Tovariši so nabrali in izročili Matici v njegov spomin 200 K. Odbor sklene, naj se uvrsti pok. Nikolič med ustanovnike. — Policija je vrnila pisarni še nekaj izvodov zaplenjenega romana »Gospodin Franjo«. Več izvodov tega romana je bilo zadnje čase prodanih, nekaj jih hrani uprava za ljubitelje knjige v naših zasedenih krajih. — Odbor sklene, da se bo bavila Matica v bodoče od časa do časa tudi s posebnimi založninami. — Matica prijavi škodo, ki jo je utrpela vsled razpusta, na pristojno mesto. — Spričo davnega narodovega stremljenja po vseučilišču in spričo sedanjega žalostnega položaja naših dijakov na drugih vseučiliščih, zavzame odbor kot reprezentant prvega našega kulturnega društva odločno stališče o slovenskem vseučiliškem vprašanju. Enoglasno in oduševljeno je sprejet ta-le sklep: Matica stori kot prvi slov. kulturni zavod vse potrebne korake, da se otvori čimprej slovenska visoka šola. V ta namen sestavi primerno spomenico in jo izroči kompetentni oblasti. — Končno sklene odbor še enoglasen protest proti nasilnemu zasedanju naših pokrajin, ki niso bile nikoli laške.

— **Protest »Slovenske Matice« proti Italijanom.** Odbor »Slovenske Matice« je kot reprezentant prve slovenske kulturne institucije izrekel odločen protest proti zasedenju pokrajin, ki niso bile nikoli laške. Odklanja italijanski srednjeveški imperijalizem, ki se opira na tajne pogodbe, sklenjene za hrbtom naroda, ki se ga tičejo. Protestira dalje proti podcenjevanju naše kulture, ker imamo znatno manj analfabetov kakor Italija, in prav zasedeni del nam je dal lepo število kulturnih delavcev. Slovenci so samorasel narod, ki nima poslovenjencev med seboj. Zato odbor dviga protest za čisto svojo krl in zemljo. Smo za spravo, smo za bratstvo, ali vsaj za dobro sosedstvo, toda pasti mora zadnja imperialistična nakaza z obraza Evrope.

— **Gasilno društvo v Mokronogu** priredi dne 23. t. m. v gostilni g. Aleksandra Majcna veselico s tombolo ob 3. popoldne.

— **Brzovlak Zagreb-Belgrad** ne bo vozil, ker ni primernega premoga.

— **Jugoslovanska demokratska Liga.** Prejeli smo prvi zvezek jugoslovenske demokratske lige, organ organizacije J. D. Lige. Vsebina 1. zvezka: Privremena pravila. — Nekolike misli i napomene prilikom osnivanja J. D. Lige. Ivan Meštrović: U nove vidike; Ljub. Mihajlović: Prve brige; dr. Nikola Stojanović: Organizovan rad; Miloš Šavčić: Potreba materijalne kulture; dr. Zivan Spasojević: Savremeno pravo i države; Milan Čemerikić: Iz stopstvenih iskustava; Milan Grol: Naši zadaci i naš delokrug rada. — Jovan Cvijić: O programu, Jugoslovenske demokratske lige. — Dr. Božidar Marković: Unutrašnje uredjenje Jugoslavije. — Milan Grol: Savremeni nacionalizem. — Dr. Božidar Marković: Omladina o Jugoslovenskom pokretu. — Dr. Nikola Stojanović: Agrarno pitanje u Bosni i Hercegovini. — Prave osnove za uredjenje jadranskog pitanja — Mišlenja i dogodlaji.

— **Predavanje voditelja socialistične manjšine v Zagrebu.** Iz Zagreba, 17. t. m., poroča Lj. k. u.: Včeraj dopoldne je predaval vodja socialistične manjšine dr. Radoševič o značaju revolucije. V svojem govoru je primerjal francosko revolucijo z rusko in omenjal, da so bili povodi francoski revoluciji isti, kakor na Ruskem. Na Francoskem, kakor tudi v Rusiji je povzročila revolucijo pokvarjenost od zgoraj. V pravem času je prišel boljševizem, ki je sicer uvedel diktaturo delavstva, ki bo pa prenehala, kakor hitro se ne bo bati protirevolucije. Ljenin ima veliko zaslug in boljševiki so čisti marksisti.

— **Umrl** je na Dunaju bivši državni poslanec Lechner.

Umetnost in književnost.

Repertoar Narodnega gledališča. Jutri, v sredo, dne 19. t. m. ob pol 8. zvečer v opernem gledališču opera »Manon« za »C« abonement. — V dramskem gledališču ob 7. uri zvečer »Tugomer« izven abonementa. — V četrtek, dne 20. t. m. v dramskem gledališču popoldne ob 3. dijaška predstava Linhardove komedije »Veselí dan ali Matiček se ženi« v proslavo Val. Vodnikove smrtne stoletnice, izven abonementa. Igrajo samo dijaki tukajšnjih srednjih šol. — V četrtek ob pol 8. zvečer v opernem gledališču francoska opereta »Chornevillski zvonovi« izven abonementa. — V petek, dne 21. t. m. ob pol 8. zvečer v dramskem gledališču burka »... ulica štev. 15« za »C« abonement. — V opernem gledališču v petek ni predstave.

Matineja v Narodnem gledališču. — V nedeljo ob 11. dopoldne se je vršila v Narodnem gledišču kot otvoritveno slavje »Francosko-slovenske organizacije« in v počaščenje v Ljubljano došlim francoskim častnikom matineja, ki je lepo uspela. Po »Marseljezi« in živi sliki »Francija in Slovenija« je dr. Novak pozdravil francoske goste v slovenskem in nato v francoskem jeziku ter je prečital pozdravno brzojavko ministra dr. Korošca. Burno aklamiran se je francoski častnik, odposlanec antantne vztočne armade, zahvalil za pozdrave v temperamentnem obširnejšem govoru, poudarjajoč antantne simpatije napram jugoslovanskemu narodu in je pozdravil Jugoslovane kot soborilce za svobodo in pravico, nakar je tudi general Krsto Smiljanić pozdravil francoske častnike v imenu srbskega naroda. Nato so sledile recitacije gdč. Šarićeve, ki je s finim umevanjem prednašala dvoje pesmi iz V. Hugo-ja in Ed. Haraucourta, dve vijolinski točki g. R. Zike in Massenetova Pesem o Ossijanu iz opere »Werther«, ki jo je pel g. Stapnowski; gdč. C. Medvedova je zapela tri Debussyjeve pesmi, polne čudovite lepote tega pred kratkim umrlega muzikalnega genija; pevko je spremljal g. Škerjanc. Spored je zaključila ob zvokih »Lepe naše domovine« živa slika, ki je predstavljala Francijo kot zaščitnico malih narodov. — Akademija, ki jo je posetilo mnogobrojno distingnirano občinstvo, vmes zastopniki vseh političnih slovenskih strank, se je vršila pod pokroviteljstvom in po inicijativi g. Meurvilla, voditelja »Francosko-slovenske organizacije«, ki mu gre za to vse priznanje. Slovenskemu Narodnemu gledišču bi samo priporočali, da slične nedeljske matineje s petjem in recitacijami goji tudi v bodoče; našle bodo sigurno dovolj hvaležnih posetnikov. — »Slovenec« in »Slovenski Narod« sta ta dan izdala kot po-

zdrav in izraz prijateljstva napram Franciji in njenim sinovom posebni izdaji, pisani v francoskem jeziku. Tudi mi socialisti se priključujemo tem izrazom simpatij ter z veseljem ugotavljamo postanek francosko-slovenske organizacije, pričakujoč od nje, da bo tvorila živ kontakt med nami ter vsem resničnim napredkom in svobodo Zapada. Prepričani smo, da je treba našemu ljudstvu kulturno in socialno novih orijentacij, novih širših vidikov preko sveta ter poglobljenega čustva iskrenega bratstva med narodi, ki temelji izključno na medsebojnem poznavanju in spoštovanju. Slovensko ljudstvo, ki se čuti danes enakovredno z vsemi prostimi narodi sveta, se bo iz teh poglobljenih stikov navzelo tistega odkritosrčnega mednarodnega pobratimstva, ki ga slovenski proletarec že od nekdaj čuva v svojih prsih. Mi, slovenska internacionala, pozdravljamo veliko kozmopolitsko Francijo in v nji globoko kulturno in socialno zavest proletarijata vseh zapadnih demokracij! F. A.

Kje je orkestralni materijal izvirne pantomine »Možiček«? Gospod dr. Josip Ipavic je izročil Narodnemu gledališču v Ljubljani svojo pantomino »Možiček« v uprizoritev. Ker imamo zdaj prvič tudi balet, zlasti tri prve plesalce, je letos prvič možno uprizoriti »Možička« pravilno in točno po intencijah skladateljevih. Toda orkestralni materijal je — izginil! Skladatelj trdi, da je v Trstu pri Dramatičnem društvu, a na našo prošnjo nam je tržaško Dramatično društvo sporočilo, da v Trstu materijala »Možičkovega« ni. Obračamo se torej na vsa slovenska društva, naj blagovolijo takoj pregledati svoje arhive in nam omenjeni material nemudoma vrniti. — Arhivar Narodnega gledališča v Ljubljani.

Pozor »abonentje«. Že opetovano je prosilo gledališko ravnateljstvo, naj bi abonentje dajali svoje lože in sedeže blagajni na razpolago, ako so sami zadržani udeležiti se predstave. Prošnja je bila za nekatere zaman. Lože in sedeži ostajajo prazni, ljudje pa ne dobe vstopnic. To je brezbrižnost, ki ni hvale vredna. Kdor nima smisla za dramo ali kdor sam ne utegne priti, naj podari svoj prostor znancem, prijateljem ali dijakom in dijakinjam! Če pa podariti noče, naj pusti, da mu blagajna prostor proda! A ne puščajte, da zija po gledališču praznota, ki vpliva skrajno neprijeteno na gledalce in igralce!

Dramaturg. Ravnateljstvo gledališkega konsorcija je imenovalo gospoda Pavla Golija, pesnika in pisatelja, za dramaturga v dramskem gledališču.

Jurčič-Levstikov »Tugomer« v dramskem gledališču se je igral v petek zvečer z deloma novo, ugodnejšo zasedbo ulog. Ulogo Mestislava je prevzel g. R. Železnik, ki je ustvaril zanimiv tip, Radulfa pa g. L. Daneš. Tragedija se igra zdaj prav dobro, doseza velik učinek ter žanje obče priznanje.

Spominu Ivana Cankarja 1876—1918; izdala in založila »Omladina. Knjiga prinaša spomine na našega genija povodom smrti izpod peres jugoslovanskih pesnikov in pisateljev in končno navaja vsa njegova dela ter njih ocene. Zastopani so: Oton Župančič: Posmrtnica; dr. Ivan Lah: Nekrolog; Zofka Kveder-Demetrovič: Prigodom smrti; Oton Župančič: Slovo ob rakvi; Alojzij Kraigher: Ob sedmini; Djordje Ćirić: U spomen Ivanu Cankaru; dr. J. Šlebinger: Cankarjevi spisi. Obenem vsebuje knjiga aforizme iz Cankarjevih spisov. Knjigo ceni. občinstvu prav toplo priporočamo, sosebno še, ker je čisti dohodek v prid Cankarjevemu spomeniku.

Južno-slovansko-italijansko sporno vprašanje. Dr. R. Nachtigall. V brošuri se zavzema pisatelj za zahteve Jugoslavije in dokazuje, da pripada vse Primorje, ki so ga zasedli Italijani, novi državi.

Shodi.

Moste-Vodmat-Zelena jama. V soboto, dne 22. svečana točno ob pol 8. uri zvečer v gostilni Sušnik v Zeleni jami predavanje: »Razvoj socialne demokracije«. Sodrugi, agitirajte za obilno udeležbo!

Shod v soboto, dne 22. februarja 1919:

Maribor, zvečer ob 6. uri, poroča sodrug A. Kristan.

Shodi v nedeljo, dne 23. februarja 1919:

Rovte (na Planini pri Jesenicah) ob 3. popoldne, poroča sodrug Mihevc.

Borovnica ob 2. popoldne, poroča sodr. Kocmur.

Križe pri Tržiču ob 3. popoldne, poroča s. Tokan

Cirkovci pri Pragerskem, poroča s. dr. Lemež.

Kranj ob 9. uri dooldne, gostilna »pri Fidru«, poroča sodrug Tokan.

Radeče ob 4. popoldne, poroča sodrug Kopač.

Rajhenburg ob 9. dopoldne, poroča sodr. Kopač.

Guštanj v nedeljo ob 11. dopoldne, poroča sodrug A. Kristan.

Shod v pondeljek, dne 23. februarja 1919 v Celju, poroča sodrug A. Kristan. Lokal ozir. čas določijo krajevne politične organizacije. Dnevni red: »Politični položaj.

Sklicanje narodne a predstavništva v Belgradu.

Ministrstvo za pripravo ustavotvorne skupščine in izenačenje zakonov kraljestva SHS je sporočilo deželni vladi v Ljubljani z odlokom štev. 80 z dne 14. februarja, da je ministrski svet sklenil v svoji seji dne 14. februarja narodno predstavništvo sklicati na 1. marca t. l. Zasednje bo v Beogradu. Vlada je storila vse, da odpravi obstoječe težkoče in je upati, da se bo to posrečilo do sestanka narodnega predstavništva. Velike ovire so le še zaradi stanovanj oziroma prenočevanja. Skrbelo es pa bo, da bodo sobe na razpolago. Priporočljivo pa je, da vzamejo gg. poslanci s seboj najnujnejše posteljno perilo in odejo. Sovražnik je namreč oropal popolnoma naše glavno mesto.

Zadnje vesti.

Velika železniška nezgoda.

Trst, 16. febr. (Lj. k. u.) — Zakasnelo. — Snoči ob enajstih ponoči se je na tukajšnjem kolodvoru južne železnice dogodila grozna železniška nesreča. Na kolodvoru v Nabrežini je namreč vlak št. 840 zadel v vrsto praznih voz, ki so se vsled sunka zaleteli v vrsto sedmih voz, polnih italijanskih vojakov, ki bi bili morali odpotovati na dopust v Italijo. Vsled sunka se je jelo teh sedem voz premikati in, ker visi proga proti Trstu, leteti čimdalje hitreje navzdol. V največjem diru so prileteli ti vozovi in se zaleteli na tukajšnij postaji južne železnice v pripravljen prazen vlak. Kriki nesrečnih vojakov so se mešali z groznim treskom in polomom voz. Vsi vozovi so se razbili in vojaki so ostali pokopani pod razvalinami. Takoj se je organizirala prva pomoč. Vojaki ognjegasci, rešilna postaja, delavci in prostovoljci so prihiteli pomagat. Velikost katastrofe se ni dala takoj pregledati. Žrtev je okolo 150 mrtvih in ranjenih. Do zgodnjih jutranjih ur so potegnili približno 20 trupel izpod razbitih voz. Vojaški in civilni avtomobili so prepeljali ranjene v bolnišnico. Delo za rešitev ranjencev in za prevoz trupel se nadaljuje.

Velika manifestacija na Dunaju.

Dunaj, 18. febr. (Lj. k. u.) Čehoslovaški tiskovni urad poroča: V včerajšnjem večernem povelju je poveljništvo narodne obrane sporazumno z vojaškimi sveti pozvalo dunajsko narodno obrano, da z manifestacijo pred parlamentom proslavi socialno demokratske volilne zmage. Z rdečimi zastavami, rdečimi kokardami na čepicah in neštetimi zastavicami so ob 10. uri prikorakali posamni deli narodne obrane z godbo na čelu pred parlament. Povsod jih je občinstvo živahno pozdravljalo. Pred parlamentom so imeli nekateri novoizvoljeni socialno demokratski poslanci govore. Dr. Friderik Adler je rekel: Nedelja je pokazala, da je proletarijat odločen, izvesti ne samo obrambo demokracije, temveč izvojevati zmago tudi socializmu. Proletarijat ne bo miroval, predno ne bo zagotovljena socialistična republika. Državni podtajnik dr. Deutsch je naglašal, da je prva naloga socialnih demokratov socializacija vseh obratov in industrije, kakor tudi izročitev vsega narodnega gospodarstva v posest ljudstva. Kot zadnji govornik je povzel besedo predsednik Seitz, ki je rekel med drugim: Po vsej deželi, po vsem svetu vidim plapolati rdečo zastavo, zastavo ljubezni, večnega miru in sreče za človeštvo.

Na poslopju državnega urada na Dunaju rdeča zastava.

Dunaj, 18. febr. (Lj. k. u.) Čehoslovaški tisk. urad poroča: Na poslopju državnega urada za vojstvo so danes dopoldne razvili rdečo zastavo. Kakor je zvedel Čehoslovaški tiskovni urad, zahteva narodna obrana, da odstopi državni tajnik Mayer in stopi na njegovo mesto državni podtajnik socialni demokrat dr. Deutsch. Državni tajnik dr. Mayer je protestiral proti izvešenju rdeče zastave na poslopju državnega urada, na kar mu je pa predsednik vojaškega sveta, Kunz, izjavil, da protesta ne more vzeti na znanje. Pred državnim uradom so vojaki tudi prsa Radeckijevega kipa pokrili z rdečim blagom, češ, da nosi odlikovanja cesarja Frana Josipa. Tudi proti temu je protestiral državni tajnik, vendar pa brez uspeha.

Končni uspeh volitev v Nemški Avstriji.

Dunaj, 18. febr. (Lj. k. u.) Čehoslovaški tiskovni urad poroča: Končni izid volitev je za en glas drugačen. Na Gornjem Avstrijskem je bilo namreč 11 krščanskih socialcev (ne deset) izvoljenih. Sklepni uspeh volitev je torej nastopni: 70 socialnih demokratov, 67 krščanskih socialistov, 23 nemških naprednjakov, 3 člani štajerske kmečke zveze, 1 židovski nacionalec in 1 Čeh.

Poljske državnozborske stranke.

Dunaj, 18. febr. (Lj. k. u.) Čehoslovaški tisk. urad javlja: Tiskovni urad poljskega poslaništva na Dunaju poroča: Po vesteh, dospelih iz Varšave, se je v poljskem državnem zboru ustanovilo nastopnih šest večjih strankinih skupin, in sicer pod vodstvom nacionalnih demokratov stoječi nacionalni ljudski klub, ki šteje 107 članov, klub poljske ljudske stranke, kateri pripadata tudi Stapinskijeva in Okonova skupina. Ta šteje 60 članov. Vitoševa skupina, kateri se je pridružila tudi narodna zveza bivšega kraljestva, šteje 41 članov, zveza poljskih socialistov šteje 32 članov, nacionalna delavska zveza s 17 člani, med temi dva iz Poznanjskega, skupina konservativcev z 10, židovska zveza z 9, demokratska skupina iz Galicije s 5 poslanci in nemška skupina z 2 članoma.

V nemški Avstriji zahtevajo socialisti predsedniško mesto.

Dunaj, 18. febr. (Lj. k. u.) Dunajski kor. urad poroča: Ker v novo izvoljeni poslanski zbornici nobena stranka nima absolutne večine, pride najbrže do koalicijske vlade, sestavljene od vseh strank. Socialni demokrati bodo za svojo stranko menda zahtevali mesto državnega predsednika kakor tudi ono državnega kanclerja. Na tem mestu ostane najbrže tudi zanaprej dr. Karel Renner. Mesto predsednika narodne skupščine bo določeno krščanskim socialistom ali pa nemškim nacionalcem.

Resolucija demokratske stranke SHS.

Sarajevo, 18. febr. (Lj. k. u.) Resolucije, ki so bile sprejete na skupščini demokratske stranke SHS, se glase: Uvidevamo potrebo, da naj se osnuje velika demokratska državotvorna stranka Srbov, Hrvatov in Slovencev. Organizacija naše edinstvene države kot ustavne parlamentarne monarhije pod dinastijo Karagjorgjevičev naj bo centralistična, toda upravno decentralistična, to je v njej naj bo ena vlada z enim zakonodajnim zastopstvom poleg široke krajevne samouprave. Monarhija bodi v socialnih in gospodarskih vprašanjih moderna in radikalna, stoječa na stališču slabih proti močnim in oslanjajoča se na najširše narodne sloje. Izvoli naj se začasni odbor, ki bo stopil v zvezo s strankami v Srbiji, ki bo z onimi izmed njih, ki stoje načelno najbližje in ki hočejo organizirati enotno stranko na vsem teritoriju kraljestva SHS, izdelal definitiven program. Ta se bo predložil konstituanti stranke, katere se udeleže delegati vseh delov kraljestva. — Na konferenci se je sestavil nastopni ožji izvršilni odbor: predsednik Svetozar Pribičevič, podpredsedniki dr. Bogdan Gavrilovič, Adolf Ribnikar, dr. Ivo Krstelj, tajniki dr. Slavko Sečerov, dr. Marko Čutič, Šukrija Kurtovič, Juraj Demetrovič, dr. Pravislav Grisogono in dr. Pestotnik.

Morilci Liebknechta pobegnili.

Berlin, 18. febr. (Lj. k. u.) Čehoslovaški tiskovni urad javlja: Kakor je poročevalec »Abenda« doznal baje iz zanesljivega vira, se je kapitanu-poročniku pl. Pflugk-Hartungu, ki je Liebknechta usmrtil s strelom iz samokresa, posrečilo, pobegniti v inozemstvo. Pflugkh-Hartung, ki ima Švedinjo za ženo, je odpotoval na Švedsko. Domneva se, da mu je bilo mogoče zapustiti Nemčijo s popolnoma pravilnimi listinami.

Pričetek preliminarnih mirovnih pogajanj.

Berlin, 18. febr. (Lj. k. u.) Čehoslovaški tiskovni urad javlja: Iz Basla se brzojavno poroča: Glasom »Tempsa« je na vprašanje Renaudela izjavil Clemenceau v zborničnem odseku za zunanje stvari, da bodo pričela preliminarna mirovna pogajanja 15. marca t. l.

Na Angleškem grozi rudarska stavka.

London, 18. febr. (Lj. k. u.) Čehoslovaški tiskovni urad poroča: Strokovne organizacije angleških rudokopov so predloge vlade odklonile kot nesprejemljive. Zahtevki delavstva si stojijo s popustom vlade v takem nasprotju, da se dozdeva vsak sporazum nemogoč. Zaraditega grozi splošna stavka.

London, 18. febr. (Lj. k. u.) Čehoslovaški tiskovni urad javlja: Kakor poroča »Europa Press«, so sklenili rudarji glasovati o vprašanju ali naj se proglasi dne 15. marca t. l. splošna stavka. Glasovanje se bo izvedlo prve dni meseca marca.

Delavske manifestacije v Italiji.

Lugano, 18. febr. (Lj. k. u.) Čehoslovaški tiskovni urad poroča: Socialisti v Milanu so vprizorili včeraj velik obhod po mestu. Izprevoda se je udeležila nepregledna množica iz mesta in z dežele z več sto zastavami in godbami. Med udeleženci so bili tudi vsi člani mestne uprave. V izprevodu so nosili lepake z napisi o političnih in gospodarskih zahtevah proletarijata.

Italija se bliža revoluciji.

Curih, 18. febr. (Lj. k. u.) Čehoslov. tisk. urad javlja: Italijanski poročevalec lista »Züricher Tagesanzeiger« poroča svojemu listu, da se Italija bolj in bolj bliža revoluciji. Železniški delavci zahtevajo veliko povišanje svojih mezd in 40-urni delavnik na teden. Razen tega se zbirajo v železničarske svete. V vseh mestih je število brezposelnih neverjetno veliko. Njihovo nastopanje ogroža javni mir, tako da je vlada deloma odgodila demobilizacijo. Položaj v severni in v srednji Italiji je resen, zlasti pa v južni Italiji, kjer ljudstvo vsled lakote umira.

Aprovizacija.

Prodajalci moke se vabijo, da takoj naznanijo ves ostanek blaga, ker se jim bode sicer naložila globa.

Stranke, ki dobivajo meso pri Toniju, se imajo zglasiti v aprovizačnem uradu na Poljanski cesti 13, I. nadstropje, kjer dobijo nove izkaznice za meso. Določen je tale red: v četrtek, dne 20. t. m., stranke z začetnimi črkami od A do L in v petek, dne 21. t. m. s črkami M do Ž. Prinesti je seboj 1. staro izkaznico za meso, 2. rmeno alj zeleno legitimacijo za živila, 3. železničarji, nakupne knjižice, oziroma potrdila o številu oseb in 4. kdor jo ima, izkaznico ubožne akcije. Uradne ure dopoldne od 8. do 12. in popoldne od 3. do 5. ure. Stare izkaznice za meso so neveljavne, kakor hitro dobe stranke nove izkaznice.

Kislo zelje za I. okraj. Stranke I. okraja prejmejo kislo zelje v četrtek, dne 20. t. m. pri Jakopiču na Mirju. Določen je tale red: dopoldne od 8. do 9: štev. 1 do 400, od 9. do 10. štev. 401 do 800, od 10. do 11. štev. 801 do konca. Vsaka stranka dobi 2 kg zelja na osebo, kilogram stane 1 krono.

Kislo zelje za II. okraj. Stranke II. okraja prejmejo kislo zelje v četrtek, dne 20. t. m. pri Jakopiču na Mirju. Določen je tale red: popoldne od 2. do 3. štev. 1 do 700, od 3. do 4. štev. 701 do 1400, od 4. do 5. štev. 1401 do konca. Vsaka stranka dobi 2 kg zelja na osebo, kilogram stane 1 krono.

Kislo zelje za III. okraj. Stranke III. okraja prejmejo kislo zelje v petek, dne 21. t. m. pri Jakopiču na Mirju. Določen je tale red: dopoldne od 8. do 9. štev. 1 do 500, od 9. do 10. štev. 501 do 1000, od 10. do 11. štev. 1001 do konca. Vsaka stranka dobi 2 kg zelja na osebo, kilogram stane 1 krono.

Kislo zelje za IV. okraj. Stranke IV. okraja prejmejo kislo zelje v petek, dne 21. t. m. pri Jakopiču na Mirju. Določen je tale red: popoldne od 2. do 3. štev. 1 do 600, od 3. do 4. štev. 601 do 1200, od 4. do 5. štev. 1201 do konca. Vsaka stranka dobi 2 kg zelja na osebo, kilogram stane 1 krono.

Izdajatelj in odgovorni urednik
Josip Petejan.
Tisk »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani.

!! POZOR !!

! - Nikakega veriženja več - !

Vsi, ki želite odpomoči navijanju cen, najboljše storite, da si brez izkaznic nakupite manufakturnega blaga v poljubni množini v skladišču na Francovem nabrežju št. 1 (Filipov dvorec) pri Frančiškanskem mostu.

Razprodaja se vrši dnevno dopoludne od 8. — 12. in popoludne od 2. — 5. dokler bo kaj zaloge. Prodaja se pod nakupno ceno. Pri večjem nakupu izdaten popust, ter edino ugodna prilika za trgovce na deželi.

500 gozdnih delavcev

za v bosanske gozdove k veliki parni žagi se sprejme takoj v delo. **Plača 20 — 30 K dnevno. Lastna aprovizacija.** Orodje je po možnosti prinesti s seboj. Voznina se plača. Oglasiti se je osebno vsak četrtek popoldne v našem uradu v Ljubljani, Stritarjeva ulica št. 3. Odhod v skupinah vsak petek iz Ljubljane.

Državna posredovalnica za delo
osrednji urad v Ljubljani.

Št. 2066.

Razglas.

Glasom naredbe celokupne deželne vlade z dne 20. januarja 1919, št. 310 »Uradnega lista«, št. XLIII bil je dosedanji »Zavod za pospeševanje obrti na Kranjskem v Ljubljani« preosnovan v državni »urad za pospeševanje obrti«.

Pri tem uradu je namestiti:

1. enega inženirja elektrostrojne stroke kot ravnatelja;
2. enega eksportnega akademika;
3. enega konzulenta za keramične izdelke s teoretično izobrazbo in prakso v izdelovanju lončene posode, opeke in glinastih izdelkov sploh;
4. enega konceptnega uradnika (izprašanega jurista) s prakso v obrtnih zadevah.

Prošnje, pravilno kolekovane in opremljene s študijskimi izpričevali, oziroma diplomami in izpričevali o dosedanjem službovanju (ad 3.) tudi z izpričevalom o kakem praktičnem izpitu, naj se vlože do

28. februarja 1919

pri podpisanem poverjeništvu, ki izvrši imenovanja v sporazumu s predsednikom zgoraj omenjenega urada.

V prošnjah naj se navedejo plačilni zahtevki, upoštevajoč, da odgovarja mesto ravnatelja VII. činovnemu razredu državnih uradnikov, ostala razpisana mesta se bodo zasedla v činovnih razredih, kakor odgovarjajo sposobnostim najprimernejših prosilcev.

Ljubljana, dne 18. februarja 1919.

Poverjeništvo za javna dela in obrt:
Inž. Vl. Remec l. r.

Popolno belo platno
morete dobiti z vporabo našega izbornega luga **prašek za platno.** Velik prihranek in malo truda pri pranju. 1 zavoj 150 gr. K 1, 450 gr. K 2·50.
Najmanj se more naročiti 10 zavojev!
Pri naročilu 5 kg popust! — Razpošilja se po povzetju. Prodajalci dobe popust.
Zavod za izvoz M. JÜNKER,
Zagreb 40. Petrinjska 3/III. Telef. 23-27.

Stavbena in gostilniška zadruga Delavski dom v Trbovljah,
reg. zadr. z o. p.

Vabilo
na
redni občni zbor

Stavbene in gostilniške zadruge
:: Delavski dom v Trbovljah ::
reg. zadr. z o. p.
ki se vrši
v nedeljo, dne 16. marca ob 4. uri popoldne
v društvenih prostorih.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Računsko poročilo.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Sklepanje o prebitku.
5. Volitev enega člana v načetstvo, tri člane v nadzorstvo ter dva namestnika.
6. Razni nasveti in želje.

Trbovlje, dne 15. februarja 1919.

Načelstvo. Nadzorstvo.

Konzumno društvo za Ljubljano in okolico
sprejme več
trgovskih pomočnikov ozir. pomočnic,
ki so zmožni za samostojno vodstvo podružnic. Ponudbe s pogoji vstopa in spričevali dosedanjega službovanja na društveni **poštni predal** **št. 13 v Ljubljani.**

Agitirajte za soc. dem. časopisje!

Splošno kreditno društvo v Ljubljani,
registrovana zadruga z omejeno zavezo

sprejema **hranilne vloge** vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 5. ure popoldne, v sobotah in dnevih pred prazniki pa od 8. do 1. ure popoldan in jih obrestuje po čistih

3 %

Rentni davek plača društvo iz svojega. Obresti se kapitalizirajo polletno. Večje in nestalne vloge se obrestujejo po dogovoru.

Posojila daje svojim zadružnikom proti vknjižbi, na osebni kredit proti poroštvu ali zastavi vrednostnih papirjev. Menice se eskomptujejo bo bančni obrestni meri.

Stanje vlog je bilo koncem leta 1918 **1½ milijonov kron.**

Rezervni zakladi znašajo okoli nad **50.000 K.**

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice v Ljubljani

obrestuje hranilne vloge po čistih **3 1/4 %** **brez odbitka rentnega davka.**

Rezervni zaklad nad K 1,100.000. **Ustanovljena l. 1881.**